

Секція: Продовольча безпека: теоретичні та прикладні аспекти.

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА: ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА

Кундєєва Г.О., к. е.н., докторант каф. менеджменту

Глобальна криза, що охопила всі сторони життя людського співтовариства, вимагає безпрецедентної ломки традиційних поглядів, цінностей і підходів, перш за все відносно стратегії економічного розвитку, орієнтованого на зростання виробництва та гонитви за прибутком, зверхнього відношення до проблем екології і технологічних погроз. На планетарному рівні починає розвиватися альтернативний спосіб суспільного розвитку – «сталий розвиток». Теорія сталого розвитку – це «реакція на кризу, що виникла в результаті нездатності суспільства адаптуватися до швидко мінливих умов навколишнього середовища, втрати здатності до саморегуляції, до ефективного управління [1].

Ідеї сталого розвитку людства почали переважати в 1960-1970-х рр., коли ряд екологічних і соціально-економічних проблем стали загрожувати життю сучасних і майбутніх поколінь. Необхідність вироблення зазначеного підходу щодо розвитку суспільства була обумовлена основними чинниками глобального масштабу: погіршенням стану навколишнього природного середовища у світі і необхідністю розробки підходів до його охорони; обмеженістю як мінеральних ресурсів, так і здатності природи поглинати і нейтралізувати відходи людської виробничої діяльності; збільшенням диференціації доходів багатих і бідних людей та необхідністю поліпшення рівня добробуту населення різних країн; необхідністю подальшого науково-технічного прогресу у всьому світі.

У 1987 р. Міжнародна комісія з охорони довкілля і розвитку у звіті «Наше спільне майбутнє» вимовила попередження про те, що людство повинне задіяти значних змін у своїй діловій активності і способі життя, а інакше його чекають важкі випробування, насамперед, через різке погіршення довкілля. У даному документі надане визначення сталого розвитку як «розвитку, який задовольняє потреби теперішнього часу, але не ставить під загрозу здатність

майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Він включає два ключові поняття:

1) поняття потреб, зокрема потреб, необхідних для існування бідних верств населення, які мають бути предметом первинного пріоритету;

2) поняття обмежень, обумовлених рівнем технології і організацією суспільства, що накладаються на здатність довкілля задовольняти нинішні і майбутні потреби» [2].

Концепція сталого розвитку включає три складові:

- економічна складова базується на теорії максимізації сукупного доходу, який виробляється за умови збереження сукупного капіталу, що виробляє цей дохід. Це передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів, використання екологічних природо-зберігаючих, енергозберігаючих та матеріало-зберігаючих технологій;

- соціальна складова сталого розвитку орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних та культурних систем, в тому числі на зменшення руйнівних конфліктів між людьми. Важливим аспектом є справедливий розподіл благ, а також збереження культурного надбання та багатоманітності у глобальних масштабах;

- екологічна складова концепції спрямовується на збереження цілісності біологічних та фізичних природних систем, при чому основна увага приділяється збереженню здібностей до самовідновлення і динамічної адаптації таких систем до змін, а не збереження їх в деякому «ідеальному» статичному стані.

Тісний зв'язок глобальної продовольчої безпеки та концепції сталого розвитку зазначений у Підсумковому документі Конференції ООН 2012 року зі сталого розвитку «Ріо+20» «Майбутнє, якого ми хочемо». У даному документі проголошено, що забезпечення продовольчої безпеки і живлення визнане актуальною глобальною проблемою «... що вимагає дотримання міжнародним співтовариством зобов'язань відносно права кожної людини на доступ до безпечного, достатнього і повноцінного продовольства відповідно до права на

належне живлення і засадничого права кожної людини бути вільним від голоду» [3].

Кожна п'ята людина на планеті, а це більше мільярда людей, досі живе в умовах крайньої убогості; а кожен сьомий житель планети, або 14% страждає хронічним недоїданням. За оцінками експертів, з урахуванням зростання чисельності населення планети до 9 мільярдів до 2040 року попит на ресурси буде зростати в геометричній прогресії, і вже до 2030 року потреба в продовольстві зросте не менш ніж на 50%, в енергії – на 45%, у водних ресурсах – на 30%. Для забезпечення активно зростаючих потреб необхідна нова світова стратегія оптимального розвитку глобальної економіки, яка б не розглядала продовольство, водні ресурси і енергетику як розрізнені елементи, а забезпечила їх тісний взаємозв'язок. Для переходу до сталого розвитку в масштабах всього світу необхідно докорінно змінити традиційні моделі споживання та виробництва. Ріст цін на продовольство та і сировинні товари вказують на структурні недоліки і ризики, які залишаються не вирішеними. На нашу думку, різке скорочення споживання ресурсів і уникнення подальшої втрати біорізноманіття, ерозії поверхневого шару ґрунту, виснаження та забруднення водних ресурсів можливе за рахунок збільшення інвестицій у наукові дослідження і забезпечення швидкого впровадження розробок у виробництво як сільхозсировини, так і готових продуктів живлення. Це вимагає підвищення статусу освіти, яка повинна зайняти одно з перших місць серед факторів якісного розвитку людства.

Література

1. Калинин В.Б. О соотношении экологического образования и устойчивого развития. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.sustainable-cit iesnet.org.ua/publicat ionshow>.

2. Our common future: Report of the international commission on environment and development (МКОСР): per. s angl. М.: Progress, 1989. 376 p.

3. Будущее, которого мы хотим. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.socionauki.ru/almanac/noo21v/files/>